Fakulteta za humanistiko

KATALOG 2025/26

ZA SREDNJE ŠOLE

KAZALO

3 MANIFEST! Delavnica ustvarjanja manifestov

4 Pomen zgodovine migracij in obmejnih prostorov

5 Zgodovina slovenskih narečij

6 Kaj je kulturna dediščina? Cerkev na Sveti Gori, kruh moje babice ali grafit na Mostovni?

7 *SOS esej*

8 Politična kultura in sovražni govor v preteklosti

9 Jezikovna nergalnica

10 Digitalno branje književnosti in dokumentov iz zgodovine

11 Etična uporaba Chat GPT-ja: Kako raziskovati zgodovino in napisati seminarsko nalogo?

12 Osnove kreativnega pisanja

13 Skupna zemlja v preteklosti in prihodnosti

14 Kako nastajajo slovarji?

15 O fakulteti

Spoštovane učiteljice in učitelji,

z velikim veseljem vam predstavljamo katalog Fakultete za humanistiko Univerze v Novi Gorici, s katerim želimo podpreti izobraževalni proces in obogatiti učne načrte na srednjih šolah.

V katalogu boste našli raznolike delavnice, predavanja in pogovore, ki jih ponujamo vašim dijakinjam in dijakom. Ti so zasnovani tako, da dopolnjujejo in nadgrajujejo učne vsebine iz slovenščine, zgodovine, filozofije, umetnostne zgodovine, likovne umetnosti, domovinske in državljanske kulture in etike. Naš cilj je s predavanji, predvsem pa z diskusijami spodbujati kritično mišljenje in ustvarjalnost ter omogočiti širši vpogled v različne družbeno in globalno pomembne teme. Letos vam kot novost ponujamo somentorstvo pri dijaških projektih na zgoraj omenjene teme.
Verjamemo, da bodo naši predlogi, ki jih ponujamo v tem katalogu, obogatili vaše pedagoško delo in prispevali k še boljši izkušnji vaših dijakov in dijakinj.
Vsebine ponujamo brezplačno. Izvedemo jih na vaših šolah, časovno pa se prilagodimo vam in vašim potrebam.

Z željo po uspešnem sodelovanju vas lepo pozdravljamo.

Fakulteta za humanistiko
Univerze v Novi Gorici

MANIFEST! Delavnica ustvarjanja manifestov

dr. Kristina Pranjić
dr. pETER Purg
45 min/90 min

Ta ustvarjalna delavnica raziskuje uporabo manifestov, eksperimentalnega pisanja in umetniškega ter političnega delovanja za preoblikovanje družbe. Skozi zgodovino je manifest predstavljal pomembno politično orodje za izražanje idej in zahtev po družbenih spremembah ter oblikovanje politik. V 20. stoletju so začela manifeste uporabljati tudi avantgardna umetniška gibanja in posamezniki. Delavnica je sestavljena iz dveh delov – v prvem delu so predstavljeni primeri manifestov iz zgodovine, v drugem pa udeleženci oblikujejo svoje manifeste v različnih medijih in formatih, v besedi in/ali sliki. Z uporabo znanih primerov iz zgodovine bomo raziskali, kako so umetniki, pisatelji, aktivisti in ostali angažirani posamezniki vzeli prihodnost v svoje roke, tako da so izrazili svoje zahteve in vizije v obliki manifesta. Manifest je lahko oseben ali kolektiven, ideološki, ekološki, lahko nagovarja spremembe v kulturi, literaturi in umetnosti, politiki ali v določenem drugem segmentu osebnega ali družbenega življenja, lahko pa tudi več stvari hkrati. Ker so zahteve in vizije boljšega sveta ključne, je lahko pisanje tako individualnih kot kolektivnih manifestov pomembna praksa, ki omogoča povezavo človeka ali skupine s temeljnimi idejami in vrednotami za spopadanje z negotovo prihodnostjo.

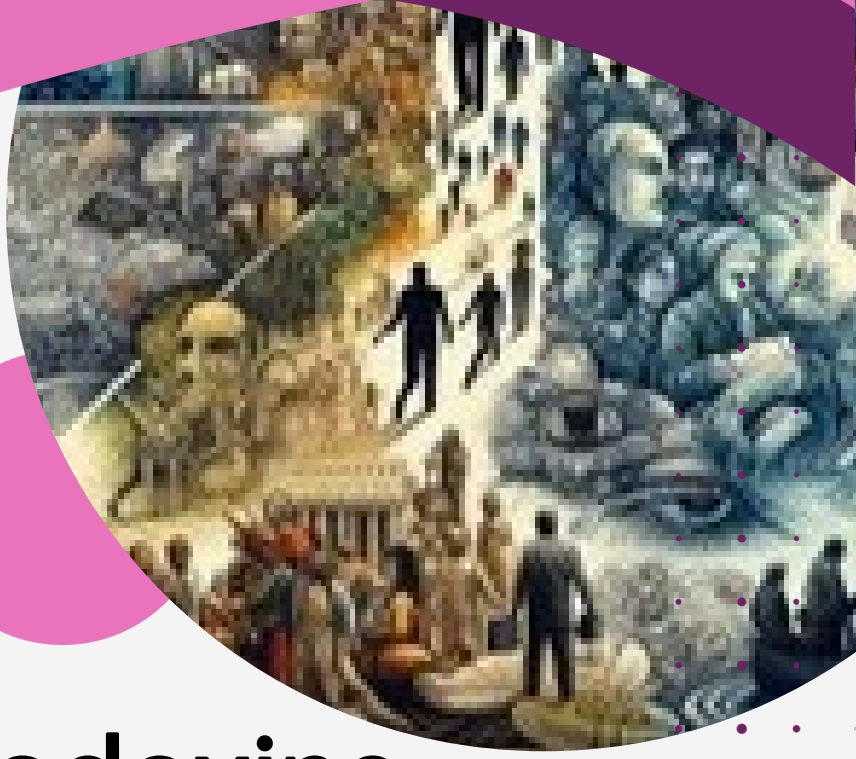

Pomen zgodovine migracij in obmejnih prostorov

dr. Milan Mrđenović
45 min

V tej predstavitvi bodo dijaki spoznali ključne izzive 21. stoletja, povezane z migracijami in obmejnimi prostori, s poudarkom na goriški regiji. Začeli bomo z osnovnimi definicijami in pregledom migracij skozi zgodovino. Poseben poudarek bo na vzrokih in vplivih migracij na sodobno družbo, vključno z njihovim prispevkom k kulturni raznolikosti. Razjasnili bomo tudi mite in stereotipe o migracijah. Cilj je spodbuditi kritično mišljenje in razumevanje vloge migracij v zgodovini in sodobni družbi, s poudarkom na interaktivnem dialogu in sodelovanju dijakov.

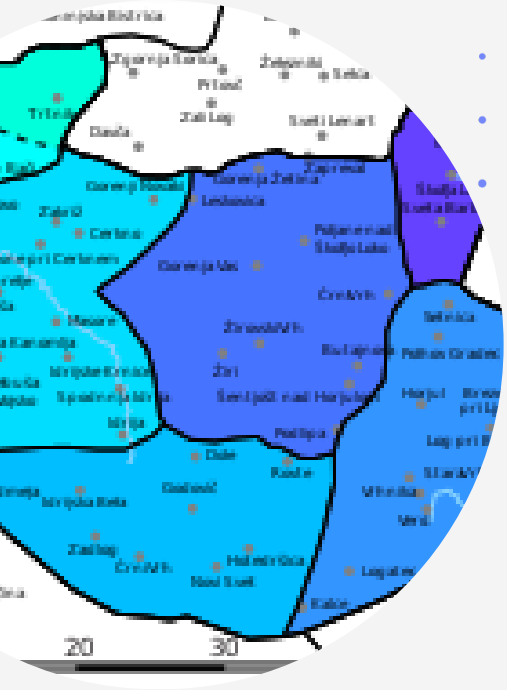

Zgodovina slovenskih narečij

dr. Danila Zuljan Kumar

45 min

Predavanje se bo osredotočilo na zgodovino slovenskega jezika od naselitve t. i. Alpskih Slovanov, ki so govorili eno od različic praslovanskega jezika, na našem območju prek nastanka novega jezika, slovenščine, njene prve narečne delitve v 12. in 13. stoletju do njene členitve v 7 narečnih skupin. Prikazani bodo zgodovinski in geografski vzroki nastanka velikega števila narečij slovenskega jezika ter osnovne razlike med njimi. V zadnjem delu bodo predstavljene osnovne značilnosti primorskih narečij, posebej najbolj arhaičnih, tj. rezijanskega, terskega in nadiškega.

Kaj je kulturna dediščina? Cerkev na Sveti Gori, kruh moje babice ali grafit na Mostovni?

dr. Jasna Fakin Bajec
dr. Daša Tepina
45 min

Elementi kulturne dediščine so raznovrstni. Starejše lokalno prebivalstvo ima lahko do njih mačehovski ali zelo čustven odnos. Mnogi pa dediščino razumejo zgolj kot del turistične industrije. Kje pa so mladi? Se zdi mladim dediščina res dolgočasna in nezanimiva? So sploh imeli priložnosti razmišljati, kako na osnovi dediščine razumeti globalizacijo, kapitalizem, rasizem, vojne, upore in podnebne spremembe? Namen predavanja bo skupaj z mladimi kritično premisliti, zakaj je dediščina pomembna in kako jo razumeti na poti odraščanja.

SOS esej

dr. Ivana Zajc
45 min

Kako uspešno opraviti esejsko nalogo pri maturi iz slovenščine, na kaj naj bodo dijaki pozorni in kako naj se lotijo pisanja? Kako se iz bralcev spremenijo v avtorje? Udeleženci delavnice SOS esej spoznajo formo maturitetnega eseja in načine, kako se učinkovito lotijo njegovega pisanja, da bodo to nalogo pri maturi iz slovenščine učinkovito opravili. Dijake motivira za uspešno pripravo na pisanje in jim ponudi konkretna orodja, ki jim pri tem pomagajo. Poleg tega spoznajo temeljne mehanizme razpravljanja o literarnih delih: procese argumentacije in kritičnega mišljenja ter analize, sinteze in vrednotenja. Mladi pisci se naučijo, kako v svoja besedila vplesti književno znanje. Delavnica jih opozarja tudi na nekaj pasti pri pisanju, na primer na “črno-belo” razumevanje literarnih likov. Dijaki s pomočjo mentorice razumejo zgradbo maturitetnega eseja in njegovo točkovanje. Na primerih spoznajo postopke argumentacije lastnih idej v esejskih nalogah na podlagi jasnih kriterijev in standardov. Vodja delavnice dr. Ivana Zajc je avtorica več znanstvenih člankov s področja književne didaktike in znanstvene monografije Kaj je literarna zmožnost in kako jo preverjamo z maturitetnim esejem, ki se posveča področju esejske naloge pri maturi iz slovenščine.

Politična kultura in sovražni govor v preteklosti

dr. Robert Devetak
45 min

V današnji družbi in javnem prostoru se zaznava povečanje nestrpnosti ter sovražnega govora, predvsem na socialnih omrežjih, oboje pa je prisotno tudi v političnem okolju. Politična kultura naj bi se razumela kot zgled za državljane in državljanke. Pa je res tako? Lahko se vprašamo tudi, kako je bil sovražni govor razumljen v preteklosti in ali je sodobna družba v tem oziru napredovala. Predstavili vam bomo dva primera iz začetka prejšnjega stoletja, ki nam lahko veliko povesta o takratni politični kulturi, družbi in komunikaciji.

Pri predstavitvi ter diskusiji z dijaki in dijakinjami bo na dveh primerih (otvoritev enega najbolj prepoznavnih simbolov Ljubljane – Prešernovega spomenika, ki je bil zgrajen leta 1905, in neuspešne obstrukcije v kranjskem parlamentu leta 1906) pokazano, kako so se v takratnih medijih (tj. v časopisju) odražali politična kultura, družbene dinamike in komunikacija ter kako je bil razumljen sovražni govor v javnem prostoru.

Jezikovna nergalnica

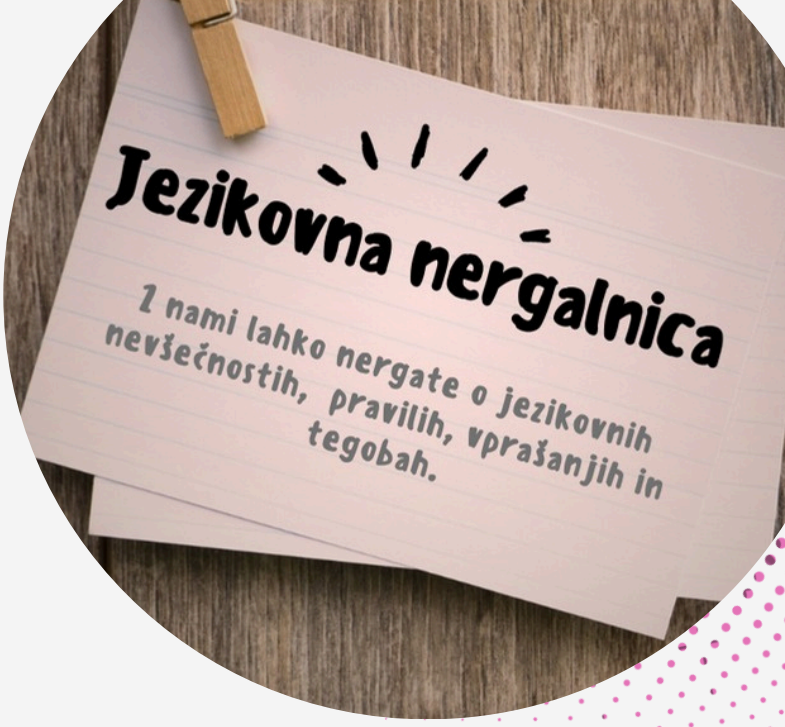

dr. Franc Marušič
dr. Petra Mišmaš
dr. Rok Žaucer
45 min

Z nami boste lahko nergali o jezikovnih nevšečnostih, s katerimi se srečujete, o pojavih v jeziku, ki vam nikakor ne gredo v glavo, o jezikovnih vprašanjih in tegobah. Mi pa vas bomo skušali prepričati, da je jezik živ, lep in da ga ne uniči nobena neprijetnost.

Z dogodkom bi radi širili zavedanje, da je jezik del vseh govorcev, zaradi česar prihaja med oblikami jezika, s katerimi se srečujemo vsak dan, do mnogih razlik. Prav zaradi teh razlik so govorci pogosto presenečeni nad drugimi različicami jezika (pa naj gre za tuje jezike, narečja ali standardizirano obliko jezika). Z dijaki bi se tako radi pogovorili o njihovih jezikovnih težavah in vprašanjih, jim prisluhnili, naš cilj pa je pojave, ki tem vprašanjem botrujejo, tudi pojasniti. Na tak način se bodo udeleženci seznanili s kritičnim pristopom do normirane različice jezika in pogosto ponovljenih “dejstev” o jeziku ter se hkrati naučili samostojnega pristopanja k jezikovnim vprašanjem.

Digitalno branje književnosti in dokumentov iz zgodovine

dr. Ivana Zajc
45 min

Udeleženci bodo pridobili temeljno razumevanje konceptov digitalne humanistike, vključno z uporabo prosto dostopnih digitalnih orodij za analizo in interpretacijo zgodovinskih virov. Pridobili bodo praktične veščine za delo s spletnimi arhivi, digitaliziranimi knjižnicami in orodji za analizo besedil ter podatkov. Program, ki predvideva razvoj novega izbirnega predmeta na visokošolski ravni, ki bo tudi del izbirnih predmetov na gimnaziji, ki jih lahko dijaki izberejo, bo spodbujal interdisciplinarni pristop k digitalni humanistiki, s poudarkom na povezavi zgodovine, jezikoslovja, informacijskih znanosti in računalništva. Udeleženci bodo imeli priložnost sodelovati z mednarodnimi strokovnjaki na področju digitalne humanistike. Udeleženci bodo sodelovali v projektih, kjer bodo uporabljali digitalna orodja za analizo zgodovinskih dokumentov ter razvijali lastne raziskovalne projekte in oblikovali njihovo diseminacijo. Zaključek programa bo zaznamoval simpozij, kjer bodo udeleženci predstavili svoje raziskovalne dosežke. Med rezultati bo tudi zbirka spletnih vaj s področja digitalne humanistike, namenjena dijakom in študentom, ki bo javno objavljena za širšo uporabo v srednjih šolah in na univerzitetnih programih.

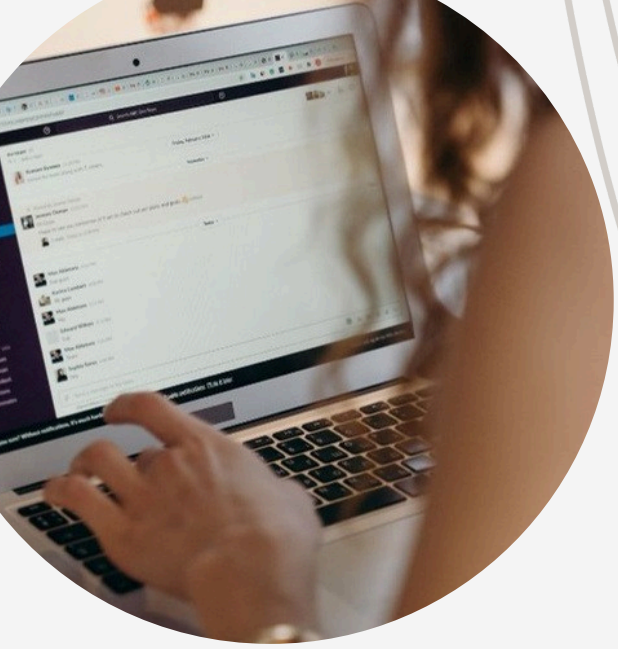

Etična uporaba Chat GPT-ja: Kako raziskovati zgodovino in napisati seminarsko nalogo?

dr. Jasna Fakin Bajec
dr. Milan Mrđenović
45 min

Raziskovanje preteklosti odpira vprašanja o identiteti, pripadnosti in odnosu do sveta, v katerem živimo. Mlade pa pogosto ob tem ovira negotovost pri oblikovanju raziskovalnih vprašanj, hipotez in strukturiranju seminarske naloge. Digitalna orodja, kot je Chat GPT, so lahko pri tem v pomoč — a le, če jih uporabljamo odgovorno in kritično. Delavnica bo usmerjena v premislek o tem, kako umetna inteligenca lahko dopolnjuje, a ne nadomešča zgodovinskega raziskovanja. Poseben poudarek bo namenjen etični rabi AI pri analizi virov in pisanju zgodovinskih nalog.

Osnove kreativnega pisanja

dr. Primož Mlačnik
90 min

Predavanje in delavnica dijake popeljeta v svet kreativnega pisanja, s poudarkom na osnovah pisanja kratke zgodbe. Predavanje se osredotoča na razvoj prepričljivih literarnih likov, ki so običajno glavno gonilo zgodbe. Dijaki prek primerov in praktične vaje spoznajo, kako oblikovati zanimive in celovite like z željami, z nasprotujočimi si lastnostmi in z lastno identiteto. Predavanje pokaže, kako se razvija »globina« lika, ki se izraža prek njegovih dejanj, govora, videza in razmišljanja. Ob tem je poudarjena tudi razlika med pripovedovanjem in prikazovanjem, ki je bistvenega pomena za pisanje živih in prepričljivih literarnih besedil. Prvi del srečanja predstavi glavne napotke, v drugem delu pa se dijaki sami preizkusijo v kreativnem pisanju.

Skupna zemlja v preteklosti in prihodnosti

Nikita Peresin Meden, mag.
45 min

Skupna zemlja, imenovana tudi gmajna, je imela v preteklosti bistveno drugačen pomen kot ga ima danes. V prvem delu srečanja bodo slušatelji na praktičnih primerih spoznali, kakšen pomen je imela skupna zemlja za podeželsko prebivalstvo v preteklosti. Spregovorili bomo o izkoriščanju njenih naravnih virov, ki je slonelo na pravilih, ki jih je določala skupnost. V drugem delu bodo preko skupinskega dela premišljevali možnosti in interpretirali potenciale takšnega načina rabe zemlje v prihodnosti.

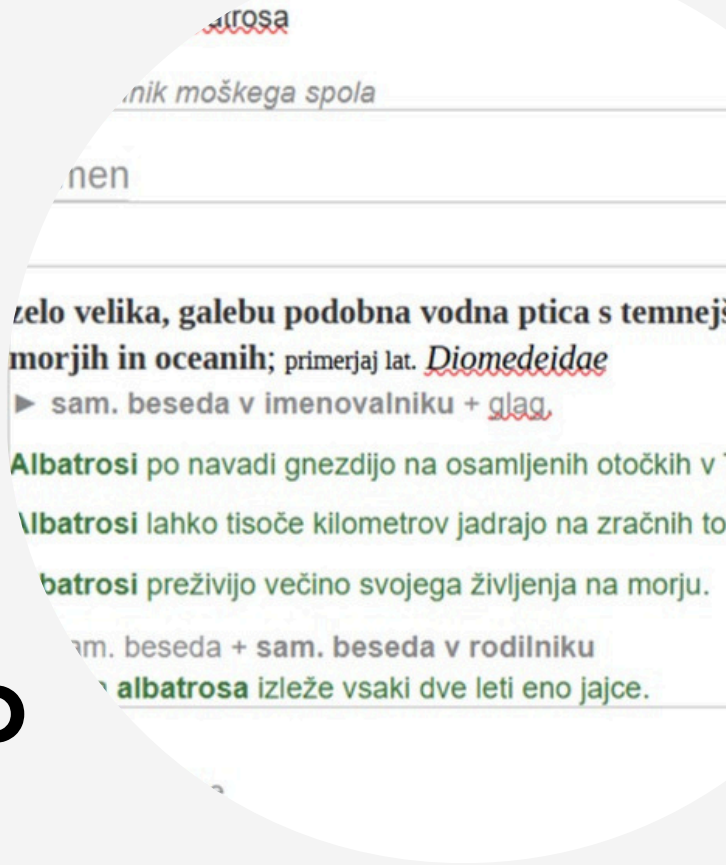

Kako nastajajo slovarji?

dr. Boris Kern
45 min

Ste kdaj vprašate, kako beseda pride v slovar? Ali katere besede najdemo v slovarjih in katerih ne? Ali dejstvo, da je določena beseda v slovarju, pomeni, da jo lahko kadarkoli uporabimo? Odgovore na ta vprašanja boste dobile_i na interaktivnem predavanju, na katerem bo predstavljeno, kako nastajajo sodobni slovarji slovenskega jezika, ki niso več debele knjige na knjižnih policah, temveč sodobna digitalna orodja, dostopna na vsakem koraku. Posebna pozornost bo namenjena tudi ustrezni interpretaciji podatkov, ki jih najdemo v obstoječih slovarjih slovenskega jezika, ter različnim načinom, kako nam slovarji pomagajo pri pisanju, učenju in boljšem razumevanju jezika.

Fakulteta za humanistiko: Biti na meji in misliti čez

Študijski programi Fakultete za humanistiko Univerze v Novi Gorici so zasnovani sodobno, interdisciplinarno, kreativno in uporabno. Vloga humanistične misli se izraža skozi razumevanje kulture, zgodovine, literature, jezika, dediščine in spomina, kar ima v današnjem večkulturnem okolju velik pomen. Prav tako spoznanja o dojemanju ženskosti in moškosti v preteklosti pripomorejo k reševanju sodobnih družbenih izzivov. S študijem humanistike, ki prispeva k trajnostnemu razvoju skupnosti, naredimo korak v smeri razumevanja človeka in družbe. Naš pristop je usmerjen v preseganje navidezno statičnih meja - nacionalnih, kulturnih, spolnih, jezikovnih ter mej v stroki sami.

Na Fakulteti za humanistiko združujemo raznolika znanja v okviru programov:

- dodiplomski študijski program **Jezik in literatura v digitalnem svetu**
  dodiplomski študijski program **Kulturna zgodovina**,
- magistrski študijski program **Humanistični študiji**:
  Zgodovine in kulture čezmejnih prostorov,
- **Literarne vede,**
  Jezikoslovje
  -
  -

- magistrski študijski program (Erasmus Mundus) **Migracije in medkulturni odnosi**

Tvoji zapiski:

Naš kontakt

05 3315 237

info.fh@ung.si

https://www.ung.si/fh

Vipavska cesta 13, 5000 Nova Gorica

UNIVERZA V NOVI GORICI
SCIENTIA 1995 VINCES